

بِنامِ خدا

گزیده آخرین ویرایش کوریکولوم آموزشی طب
فیزیکی و توانبخشی

اسفند 1399

- طول آموزش در این دوره 4 سال است .

- تغییرات عمده:

- ورود مباحث تشخیصی جدید NMS sonography

- تزریقهای تخصصی از جمله پرولوتراپی، ازن درمانی، PRP، سلول درمانی و طب بازساختی

- تنوع دوره های چرخشی و اضافه شدن حیطه های جدید از جمله سونوگرافی عصبی اسکلتی عضلانی و روشهای مداخله ای تحت هدایت تصویربرداری جهت درمان درد

- روشها و اقدامات تخصصی طب فیزیکی و توانبخشی مانند: تکار، هایتون،

rTMS, Biofeedback, Neurofeedback

دور نما (چشم انداز) :

- در 10 سال آینده ، رشته طب فیزیکی و توانبخشی از نظر آموزشی به استانداردهای جهانی دستیابی پیدا خواهد کرد ، از نظر پژوهشی به سطح بالنده ای از تولید علم و نشر مقالات پژوهشی در منطقه دست خواهد یافت و از نظر ارائه خدمات پیشگیری و تشخیصی-درمانی به مبتلایان به ضایعات سیستم اسکلتی ، عضلانی و عصبی به بالاترین سطح کمی و کیفی ممکن خواهیم رسید .

رسالت (ماموریت):

- رسالت رشته طب فیزیکی و توانبخشی تربیت نیروهای متخصص کارآمدی است که با استفاده از اخذ شرح حال، معاینات بالینی و عملکردی، روشهای الکترودیآگنوز، تزریقهای تشخیصی و درمانی، روشهای دارویی و ورزشی، مدالیتیهای فیزیکی، مانپیوالسیون و روشهای توانبخشی به پیشگیری، ارزیابی، تشخیص، درمان و توانبخشی بیماریها و ضایعات سیستم اسکلتی، عضلانی و عصبی (Neuromusculoskeletal) میپردازند، ضمناً در تمام زمینه های فوق، اقدام به تولید علم و گسترش مرزهای دانش می نماید.

وظایف حرفه ای دانش آموختگان:

- نقش پیشگیری:

- آموزش فعالیتهای روزمره زندگی
- برگزاری دوره های جلوگیری از ضایعات اسکلتی - عضلانی از قبیل مدرسه کمر و گردن
- برگزاری دوره های جلوگیری از معلولیتها
- برگزاری دوره های جلوگیری از معلولیتها در سیر بیماریها
- برگزاری دوره های غربالگری و پیشگیری از آسیب های شغلی و بیماریهای عصبی-اسکلتی-عضلانی

وظایف حرفه ای دانش آموختگان:

- نقش ارزیابی

- ارزیابی توانایی شغلی

- ارزیابی توان عملکرد ورزشکاران

- تعیین میزان نقصان عملکرد بر اساس ICF

وظایف حرفه ای دانش آموختگان:

- نقش تشخیصی :
 - برقراری ارتباط، گرفتن شرح حال از بیماران و انجام معاینات بالینی
 - درخواست آزمونهای پاراکلینیکی مرتبط شامل تجویز آزمایشات خون، نمونه برداری، تصویر برداری سیستم عصبی اسکلتی عضلانی، سنجش تراکم استخوان، پزشکی هسته ای)
 - انجام و تجویز اقدامات و مطالعات الکترودیآگنوستیک
 - انجام Potentials Evoked در حیطه مرتبط
 - تجویز سونوگرافی عصبی-اسکلتی-عضلانی
 - انجام به عنوان وسیله هدایت تزریقات تخصصی برای بیماران خود
 - انجام پروسیجرهای تشخیصی از قبیل Analysis Gait
 - تفسیر نتایج بررسیهای پاراکلینیکی

وظایف حرفه ای دانش آموختگان:

- نقش درمانی:
 - انجام اقدامات درمانی اعم از تجویز دارو، مکملهای دارویی و روشهای فیزیکی به صورت سرپائی و بستری
 - تجویز و انجام روشهای درمان دستی
 - انجام تزریقات درمانی بافت نرم، مفاصل، اعصاب محیطی، ریشه های ستون فقرات و نیز ناحیه facet، پارا اسپینال، دنبالچه و ساکرو ایلیاک (با و یا بدون هدایت EMG, سونوگرافی یا C-Arm)
 - تجویز و بکارگیری مدالیته های مختلف طب فیزیکی از قبیل: ترموتراپی، انواع الکتروتراپی، مکانوتراپی، ژیمنازیوم، هیدروتراپی، لیزر کم توان و پر توان، rTMS، Taping, ESWT، بیوفیدبک و نوروفیدبک، اولتراسوند درمانی، مگنت تراپی

وظایف حرفه ای دانش آموختگان:

- بکارگیری روشهای طب فیزیکی در کنترل انواع زخم
- بکارگیری روشهای طب مکمل از قبیل: طب سوزنی در حیطه طب فیزیکی
- تجویز و آموزش پروتکل‌های ورزش درمانی به بیماران و مراجعه کنندگان
- تجویز و چک اوت انواع ارتز و پروتز
- تجویز روشها و اقدامات کاردرمانی
- تجویز روشها و اقدامات گفتار درمانی و اختلالات بلع

وظایف حرفه ای دانش آموختگان:

- نقش مدیریتی:
 - رهبری تیم توانبخشی بیماریهای نورولوژیک، قلبی عروقی، زخم، ریوی، عضلانی، اسکلتی و مفصلی
 - مدیریت مراکز، بخشها و فرایندهای توانبخشی از جمله مراکز توانبخشی تحت حاد، مراکز جامع توانبخشی جسمی و حرکتی، سالمندان، درد، توانبخشی (قلبی-ریوی و دردهای مزمن)
 - مدیریت توانبخشی مراکز نگهداری بیماران ناتوان و سالمند و End stage

وظایف حرفه ای دانش آموختگان:

- نقش پژوهشی:

- تعیین مشکل

- تدوین و اجرای طرحنامه های پژوهشی

- گردآوری داده ها

- آنالیز داده ها در حد نیاز

وظایف حرفه ای دانش آموختگان:

- نقش آموزشی:
 - آموزش اصول پیشگیری از بروز ضایعات و اختلالات اسکلتی عضلانی بصورت مدرسه کمر درد یا گردن درد، برای گروه های مختلف جامعه و پیشگیری ثانویه و ثالثیه از معلولیت و ناتوانیها
 - آموزش اصول پیشگیری از بروز ضایعات و اختلالات اسکلتی عضلانی بصورت مدرسه کمر درد یا گردن درد برای گروه های مختلف
 - آموزش نحوه مراقبت از بیماران نیازمند خدمات توانبخشی برای مراقبین و خانواده

الف: توانمندی های عمومی مورد انتظار (General Competencies):

لازم است دستیاران در طی دوره دستگیری خود توانمندیهای زیر دست یابند:

Communication * clinical reasoning * pain management * آموزش * مشاوره

* نسخه نویسی * تدوین پروپوزال پژوهشی * طراحی پرسشنامه تحقیقی * Scientific writing

* آنالیز داده های پژوهشی در حد نیاز * Translation و استفاده روان از متون تخصصی

۱- برقراری ارتباط و ثبت شرح حال (و تهیه خلاصه پرونده) منسجم و دقیق؛

۲- انجام و ثبت معاینه فیزیکی دقیق و کامل؛

۳- ارزیابی دقیق از میزان ناتوانی بیمار؛

۴- تفسیر و مرتبط نمودن تاریخچه و معاینه فیزیکی جهت رسیدن به تشخیص های افتراقی و تشخیص نهایی

۵- انتخاب مناسب ترین و مقرون به صرفه ترین روش تشخیصی

۶- تجویز، انجام و تفسیر مشاوره های طب الکترودیانگنوز (EMG, NCS, Evoked Potentials) در حیطه تخصصی

۷- تجویز و تفسیر و به کار بردن نتایج مطالعات سنجش تراکم استخوان در بیماران مبتلا به استئوپوروز

۸- تجویز و استفاده از یافته های مطالعات تصویر برداری (X-RAY ، سونوگرافی- MRI- CT) ، طب هسته ای

۹- تجویز و بکارگیری درمانهای فیزیکی شامل مدالیتها و اعمال طب فیزیکی ، درمانهای دستی، ورزش درمانی و تمرینات

درمانی، ارتز، پروتز و وسایل کمک حرکتی

۱۰- انجام سونوگرافی عصبی ، اسکلتی عضلاتی NMSK Sonography برای بیماران خود در زمینه تشخیص ضایعه و هدایت

تزریقات

۱۱- تجویز و به کار بردن انواع داروهای خوراکی و تزریقی مرتبط با حیطه تخصصی

۱۲- انجام انواع تزریقات تشخیصی و درمانی و روشهای مداخله ای درمان درد در حیطه تخصصی

۱۳- انتخاب مناسب ترین و عملی ترین اقدام بالینی در شرایط مختلف؛

۱۴- برنامه ریزی و اجرای طرح درمان و توان بخشی بیمار و هدایت مناسب تیم توان بخشی

ب: مهارت های پروسیجرال (اقدامات تشخیصی - درمانی):

تذکر: دفعات ذکر شده در این جدول برای "یادگیری" است و دفعات انجام هر اقدام در طول دوره محدودیتی ندارد و بر حسب نیاز خواهد بود. کادر در صورت نیاز قابل گسترش است.

کل دفعات	انجام مستقل	کمک در انجام	مشاهده	پروسیجر (Procedure)
250	150	۵۰	۵۰	مطالعات الکترودیانگنوز
۱۰۰	۵۰	۲۰	۳۰	بکارگیری سونوگرافی نوروموسکولواسکلتال جهت هدایت تزریقهای تخصصی برای بیماران خود
۹۰	۶۰	۲۰	۱۰	بکارگیری مدالیتة های فیزیکی
۱۰۰	۶۰	۲۰	۲۰	بکارگیری و تجویز ورزش درمانی
۱۰۰	۶۰	۲۰	۲۰	انجام مانیپولاسیون
۲۰۰	۱۲۰	۴۰	۴۰	انجام انواع تزریقات تخصصی (شرح داده شده در وظایف حرفه ای)
-	-	۱۰	۱۰	مشاهده و کمک در انجام انواع تزریقات اپیدورال ستون فقرات <i><u>(Optional)</u></i>

عناوین مهارتهای عملی ضروری (Core procedural skills topics)

عنوان مهارت		کل دفعات مورد نیاز				سال ۱	سال ۲	سال ۳	سال ۴
الکترودیآگنوزیس شامل : EPS, EMG, NCS		250 مورد							
Motor Neuron Disease-		۱۰ مورد				*	*	*	*
Radiculopathy-(سروریکال لومبوساکرال)		70 مورد					*	*	*
plexopathy-(براکیال / لومبوساکرال)		۲۰ مورد					*	*	*
Peripheral Neurophy-		۲۰ مورد					*	*	*
Entrapment neuropathy (Median, ulnar, radial, sciatic, femoral, tibial, peroneal....)		55 مورد					*	*	*
EMG اسفنکتر آنال و رفلکس بولبو کاورنوس		۱۰ مورد				*	*	*	*
-اعصاب کرانیال (بویژه فاشیال و رفلکس Blink)		۵ مورد					*	*	*
RST, N.M.J disorders		۱۰ مورد					*	*	*
میوپاتیها		۱۰ مورد					*	*	*
(Evoked potententials) BAEP, MEP, SEP, VEP در حیطة مرتبط		هر کدام ۱۰ مورد				*	*	*	*
Peripheral nerve disorders Sonography		هر کدام ۱۰ مورد				*	*	*	*
بکارگیری مدالیته های درمانی شامل: هیدروتراپی، حرارت درمانی الکترو تراپی، مکانوتراپی، ژیمنازیوم، لیزر، شوک ویو، مگنت، بیوفیدبک		حداقل ۵۰ مورد				*	*	*	*

				عنوان مهارت	
سال ۴	سال ۳	سال ۲	سال ۱	کل دفعات مورد نیاز	
	*	*	*	۵۰ مورد	انواع ورزش درمانی و تکنیک های حرکت درمانی
*	*	*		در کل ۱۰۰ مورد:	تکنیک های و انواع Manual therapy شامل:
				۲۰	- مانیپولاسیون سرویکال
				۲۰	- مانیپولاسیون دورسال
				۳۰	- مانیپولاسیون کمر
				۲۰	- مانیپولاسیون مفاصل پریفرال
				۵	- مانیپولاسیون دنبالچه
				۵	- مانیپولاسیون Release

				عنوان مهارت	کل دفعات مورد نیاز	سال ۱	سال ۲	سال ۳	سال ۴
*	*	*		انواع تزریقات درمانی و بلوک های عصبی شامل :	در کل ۲۰۰				
				میوفاشیال	۳۰				
				- شانه	۲۰				
			*	-مچ دست و آرنج	۱۵				
				-ستون فقرات(فاست، دنبالچه)	۱۰				
				-ساکرو ایلپاک	۵				
				-هیپ	۱۰				
				- زانو	۳۰				
				- مچ پا	۵				
				- پری آرتیکولار	۲۰				
				-تزریق Botulin toxin	۲۰				
				Entrapment	۲۵				

ساختار کلي دوره آموزشي

مدت زمان	محتوی	بخش، واحد یا عرصه آموزش	سالهای دستیاری
۱ ماه	آموزشهای عمومی، CPR و روش تحقیق	EDO یا EDC کلاس درس	اول
۱۱ ماه	کنفرانس اساتید، ویزیت بیماران سرپایی و بستری ، تجویز مدالیته های طب فیزیکی ، مشاهده و آماده سازی بیمار جهت انجام تزریقات تخصصی ، مشاهده و گزارش نویسی الکترودیآگنوز	درمانگاه واحدهای توانبخشی (فیزیوتراپی ، کاردرمانی، گفتار درمانی) بخش بستری کارگاه	
۱۰ ماه	- ویزیت بیماران سرپایی و بستری کودکان وبالغین - انجام معاینات الکترو دیاگنوز - انجام تزریقات تخصصی با نظارت - مشاهده و انجام درمانهای دستی - تجویز و بکار گیری مدالیته های طب فیزیکی - تجویز ارتز و پروتز	درمانگاه عمومی درمانگاه تخصصی بخش بستری الکترودیآگنوز بخشهای چرخشی، انتخاب پایان نامه واحد فیزیوتراپی واحد کاردرمانی واحد گفتار درمانی واحد ارتوپدی فنی	دوم
هر کدام ۱ ماه	- بخشهای چرخشی ارتوپدی و ارتوپدی فنی		

۹ ماه	ویزیت بیماران سرپائی و بستری انجام الکترودیآگنوز مشاهده وانجام مداخلات سونوگرافی NMSK Sonography	درمانگاه عمومی درمانگاه تخصصی بخش بستری الکترودیآگنوز مداخلات سونوگرافی NMSK	سوم
۱ماه	روماتولوژی ۱	بخشهای چرخشی	
۱ ماه	نورولوژی ۱		
۱ماه	قلب		
۶ ماه	بصورت انتخابی هر کدام از حیطه های توانبخشی تکمیلی انتخاب میشود و دستیار در حیطه مورد نظر تجربه لازم و آموزش تکمیلی را کسب خواهد نمود	حیطه های توانبخشی در (سکته مغزی، ضایعات نخاعی، نوروموسکولار و الکترودیآگنوز، قلبی-ریوی، اطفال، درد و فیزیاتری مداخله ای، ارتوپدی)	چهارم
هر کدام ۱ ماه	نورولوژی ۲-روماتولوژی ۲-رادیولوژی-جراحی اعصاب	بخشهای چرخشی	
۲ ماه	(فرایند ارجاع، نگهداری و ارائه خدمات توانبخشی را مشاهده میکند	مراکز توانبخشی مزمن دفاع از پایان نامه	

عناوین مباحثی که باید دستیاران در بخش های چرخشی به آنها بپردازند (به تفکیک هر بخش):

- ارتوپدی:
 - شناخت اندیکاسیونها و فرآیند اقدامات جراحی سیستم اسکلتی-عضلانی، مراقبتهای بعد از عمل، عوارض جراحی
- نورولوژی:
 - شناخت اقدامات نورولوژی در برخورد با اختلالات حاد و مزمن نورولوژیک از قبیل سکته مغزی، نوروپاتی اکتسابی، اختلالات نوروموسکولار، طریقه تجویز و عوارض داروها
- روماتولوژی:
 - شناخت علائم و نحوه انجام اقدامات طبی در بیماران التهابی روماتولوژیک، عوارض داروها، تظاهرات اسکلتی-عضلانی بیماریهای التهابی روماتولوژیک

عناوین مباحثی که باید دستیاران در بخش های چرخشی به آنها بپردازند (به تفکیک هر بخش):

- جراحی اعصاب:

- ارزیابی های قبل از عمل، اقدامات جراحی و مراقبتهای بعد از اعمال جراحی سیستم اعصاب مرکزی و محیطی

- رادیولوژی:

- نحوه انجام و خواندن تصاویر رادیولوژی مرتبط با حیطه طب فیزیکی و توانبخشی

- قلب:

- فرایند ارزیابی و اقدامات درمانی بیماریهای قلبی، نحوه تعیین ریسک انجام اقدامات توانبخشی قلبی و اقدامات اولیه مورد نیاز در برخورد با اورژانسهای قلبی حین انجام توانبخشی قلبی